

Aleksis K.

Sanastamassa

Vuosi 2004 jätti jälkeensä muutamia uudissanoja, kuten salarakas, äijä ja etälamautin. On oikeastaan ihme, että olemme aikaisemmin tulleet toimeen ilman niitä. Miten vuonna 2003 kerrottiin esimerkiksi syrjähyypyn kohteesta? Taidettiin käyttää kömpelöihköjä kiertoilmaisuja, kuten "toinen nainen" ja "uusi ihmissuhde", vaikka harva loppujen lopuksi tiesi, kuinka mones nainen tai mies oli kulloinkin kysymyksessä ja kuinka tuore suhde oli. Salarakas on sillä lailla neutraali, että siinä ei oteta kantaa syrjähyypyn yleisyyteen eikä keston, ainoastaan sellaisen tapahtumiseen. Tosin termin täsmällisyyttä hiukan heikentää se, että saadakseen salarakkaan tittelin täytyy esiintyä muutama kertaan mahdollisimman julkisesti lööpeissä ja etusivuilla.

Äijä on sanana tuttu, mutta vanhassa merkityksessään se on tarkoittanut vanhaa ukonkappanää ja ollut vähän halventava. Vanhaa miestä se tarkoittaa edelleenkin, mutta nyt se luokittelee hänet uuteen trendikkääseen ihmisryhmään, joka eroaa erityisesti feministeistä, sukupuolisista vähemmistöistä, metroseksuaaleista ja jupeista. Äijät elävät hiljalleen vanhenevan suomalaisen heteromiehen normaalia elämää, juovat kaljaa, syövät makkaraa ja piereskelevät, eivätkä häpeä sitä. Takavuosi-
na tällaisia poloisia kokoonnuttiin joukolla säälimään tasa-arvoseminaareihin, mutta nykyisin he ovat brändi.

Stä ei tarvitse pohtiakaan, miksi etälamautinta ennen sanottiin, koska sellaista ei ollut olemassakaan. Joka tapauksessa uudisnimi kertoo kapistuksesta tarpeellisen: se on eräänlainen poliisin ase, joka lamauttaa konnan etäältä, kun häntä ammutaan persuksiin - siis vähän samaan tapaan kuin etätyöläinen tekee töitensä mahdollisimman etäällä työpaikastaan ja mielellään työstäkin.

Näistä esimerkeistä jo näkyykään, miten parhaat uudissanat syntyvät. Otetaan jotakin vanhaa, ehkä vähän uuttakin ja yhdistellään niistä uusi sana, jolle annetaan täsmällinen merkitys.

Tältä pohjalta voimme odottaa sanoituksen jatkuvan myös tänä vuonna. On vielä hyvin paljon asioita ja ilmiöitä, joiden nykyiset nimitykset ovat kelvottomia tai ainakin vaikeaselkoisia. Esimerkiksi entisistä puolisoista tai heiloista käytetään kökköä etuliitettä ex: ex-vaimo, ex-mies (josta ei tiedä onko hän mennyttä kalua vain aviomiehenä vai ylipäänsä miehenä), jopa pelkkä ex. Tämän vierasperäisyyden korvaamiseksi olisi helppo kehittää suomenkielinen vastine "enti". Sitähän jo käytetään ennestään joissakin murteissa: "entivanahanen", joka ei tarkoita ex-pääministeriä vaan mennyttä aikaa. Enti sopisi näihin exiinkin: entimies, entirakas, jopa entisalarakas sen jälkeen kun tämä ei ole enää sala tai rakas.

Sekin on odotettavissa, ettei äijyys ole trendikästä enää vuoden päästä. Jos arvata täytyy, muotihenkilöksi nousee ämmä, pahasuinen, jo muutama kertaan 29 täyttänyt naisihminen, joka hutkii äijäänsä ympäri korvia ja kehuskelee sillä tupperware-kutsuilla. Äijien voittokulku siis jää varsin lyhytaikaiseksi, joten nauttikaatten siitä niin kauan kuin voitte, äijät.